

Моделі з бінарними залежними змінними

К.е.н., доц. Ставицький А.В.

www.andriystav.cc.ua

Література

- Greene W. H., Econometric Analysis, 7th ed., Prentice Hall, 2011.
- Hamilton, J. (1994). Time Series Analysis, Princeton University Press
- Murray M. P. (2005) Econometrics: A Modern Introduction. Prentice Hall.
- Stock James H., Mark W. Watson (2010) Introduction to Econometrics (3rd Edition)

План

1. Бінарні залежні змінні
2. Probit/Logit моделі
3. Оцінка Probit/Logit моделей
4. Вивід Probit/Logit моделей

1. БІНАРНІ ЗАЛЕЖНІ ЗМІННІ

Бінарні залежні змінні

- Раніше залежні змінні могли приймати довільні значення
- Що робити, якщо цікавить результат рекламної компанії?
- Залежна змінна приймає лише два значення «успіх» та «невдача».

Приклад

Припустимо, що необхідно передбачити результат футбольного матчу на основі котирувань букмекерів.

Приклад: модель – 1

- Можна розглянути модель:

$$D_i^{Win} = \beta_0 + \beta_1 Spread_i + \varepsilon_i$$

де i позначає номер гри

- *Як інтерпретувати коефіцієнти регресії?*
- *Як робити прогноз?*

Приклад: модель - 2

$$D_i^{Win} = \beta_0 + \beta_1 Spread_i + \varepsilon_i$$

- D_i^{Win} примає значення 0 або 1. Немає сенсу говорити, що зростання котирування на 1 збільшує залежну змінну на β_1 , оскільки D_i^{Win} може змінюватися лише від 0 до 1 та від 1 до 0.
- Замість прогнозування D_i^{Win} , спрогнозуємо ймовірність того, що $D_i^{Win} = 1$.

Приклад: модель – 3

$$D_i^{Win} = \beta_0 + \beta_1 Spread_i + \varepsilon_i$$

- Тоді збільшення на 1 котирування збільшить ймовірність виграшу на β_1 .
- Потім будемо передбачати значення D_i^{Win} на основі ймовірності виграшу.

Приклад: модель – 4

$$D_i^{Win} = \beta_0 + \beta_1 Spread_i + \varepsilon_i$$

Якщо використовувати лінійну регресійну модель для оцінки ймовірностей, то можна назвати модель лінійна ймовірнісна модель (LPM).

Проблеми з LPM

- *Похибки не розподілені нормально*
- *Похибки гетероскедастичні*
- *Прогнозні значення залежної змінної можуть бути за межами 0 та 1.*

Що котирування показують щодо ймовірності виграшу?

Dependent Variable: WIN

Method: Least Squares

Sample: 1 644

Included observations: 644

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.500000	0.018849	26.52593	0.0000
SPREAD	-0.025180	0.003068	-8.26065	0.0000
R-squared	0.087582	Mean dependent var		0.500000
Adjusted R-squared	0.086161	S.D. dependent var		0.500389
S.E. of regression	0.478346	Akaike info criterion		1.366137
Sum squared resid	146.8993	Schwarz criterion		1.380012
Log likelihood	-437.8960	F-statistic		61.62496
Durbin-Watson stat	2.034242	Prob(F-statistic)		0.000000

Характеристики моделі

- Розраховано робастні оцінки стандартних похибок у формі Уїта.
- Залишки гетероскедастичні.
- Гетероскедастичність є єдиним порушенням теореми Гауса-Маркова.

Аналіз моделі - 1

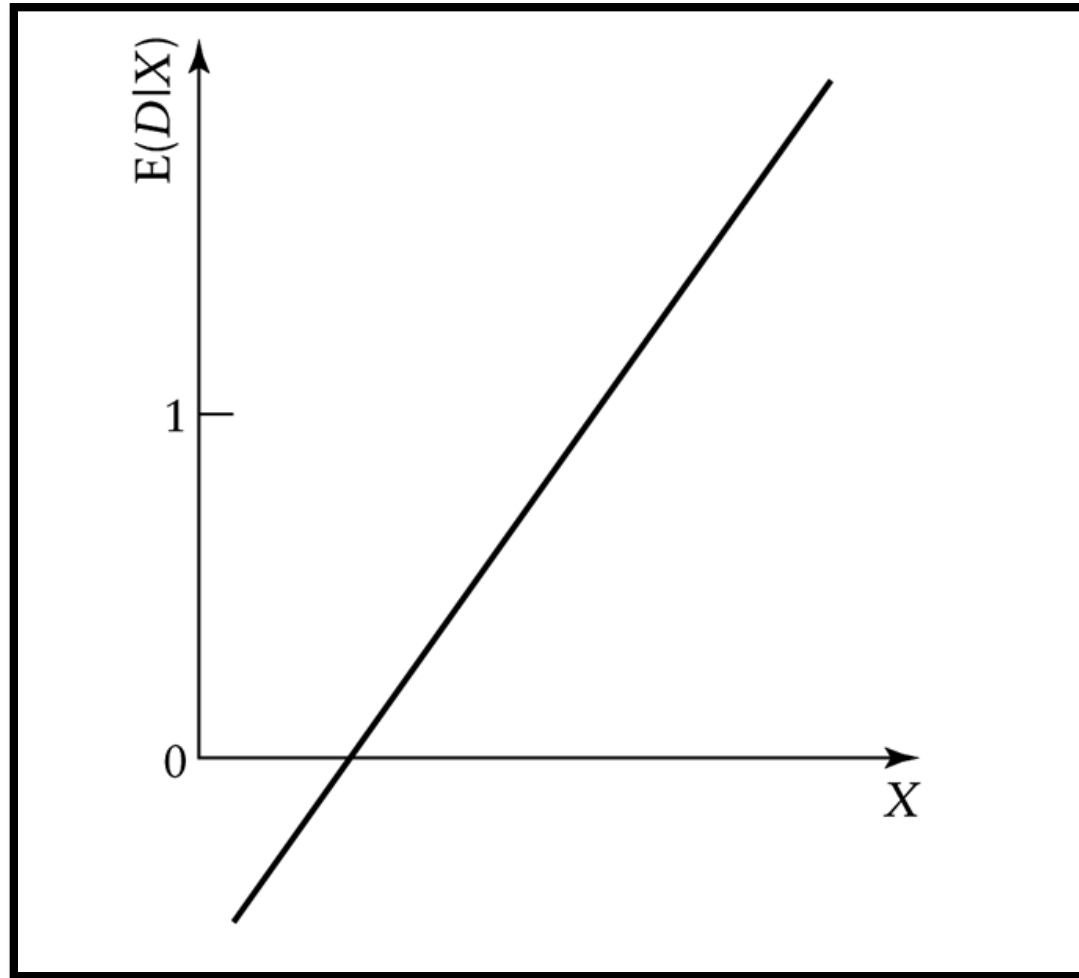
- Лінійна модель працює гарно математично.
- Існує серйозна проблема у інтепретації.
- Якщо котирування дорівнює 21, то ймовірність команди виграти :

$$0.5 - 0.025 \cdot 21 = -0.025 < 0$$

Аналіз моделі – 2

- Якщо $X = 21$, $E(Y | X) = -0.025$
- Це означає ймовірність у -2.5% виграшу.
- Якщо $X = -21$, ймовірність виграти $102.5\% > 100\%$.

Для деяких X $E(D|X_i) > 1$,
для деяких X $E(D|X_i) < 0$

Вимоги

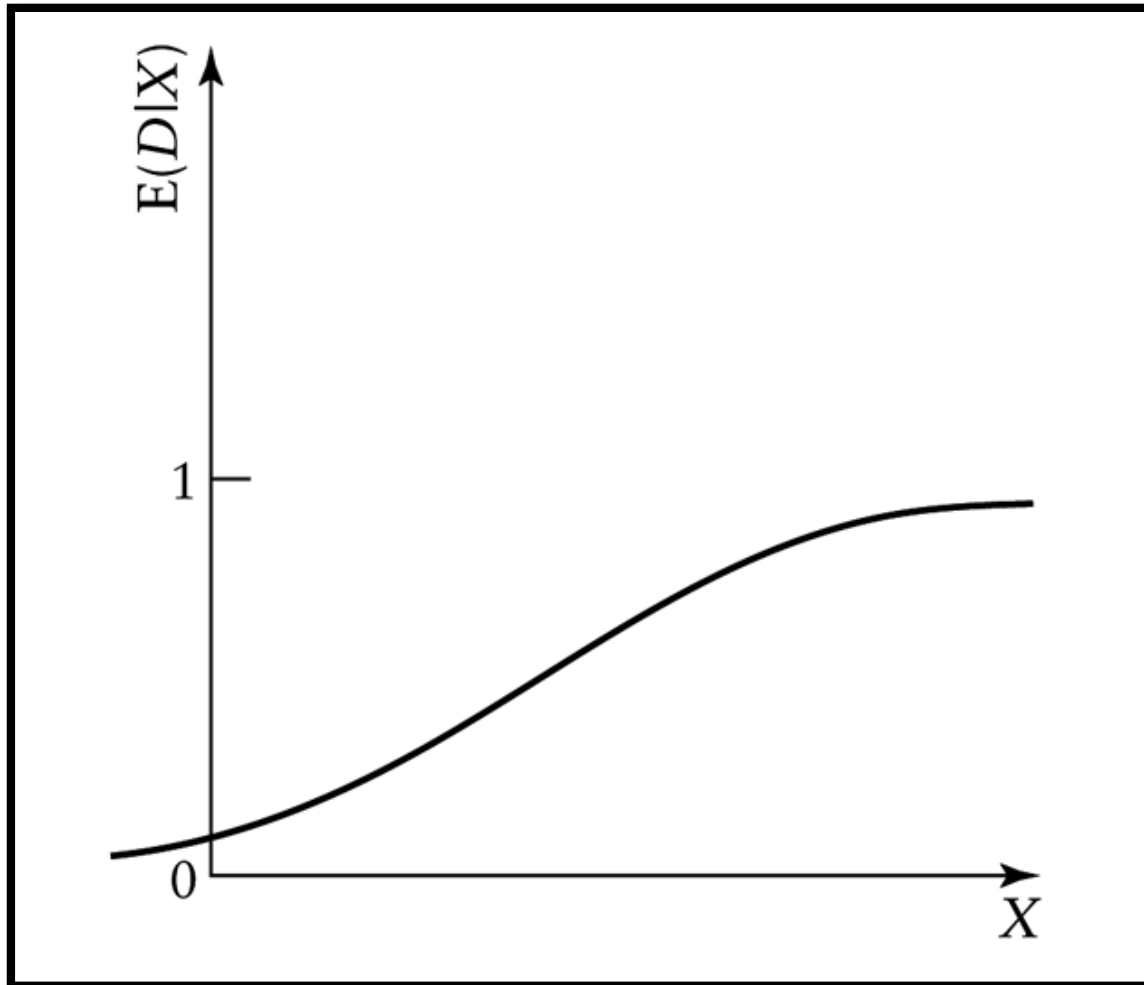
- Лінійна регресія теоретично дає прогнози від $-\infty$ до $+\infty$.
- Ймовірності мають бути між 0 та 1.
- Лінійна ймовірнісна модель не зможе гарантувати адекватні прогнози.

Транслятор

Необхідно розробити транслятор, який:

- При наближенні прогнозу до $-\infty$ ймовірність має наближатися до 0.
- При наближенні прогнозу до $+\infty$ ймовірність має наближатися до 1.
- Не існує ймовірностей менших 0 та більших 1.

Графік ймовірності перемоги

Питання

- Як побудувати такий транслятор?
- Як його оцінити?

° 2. PROBIT/LOGIT
моделі

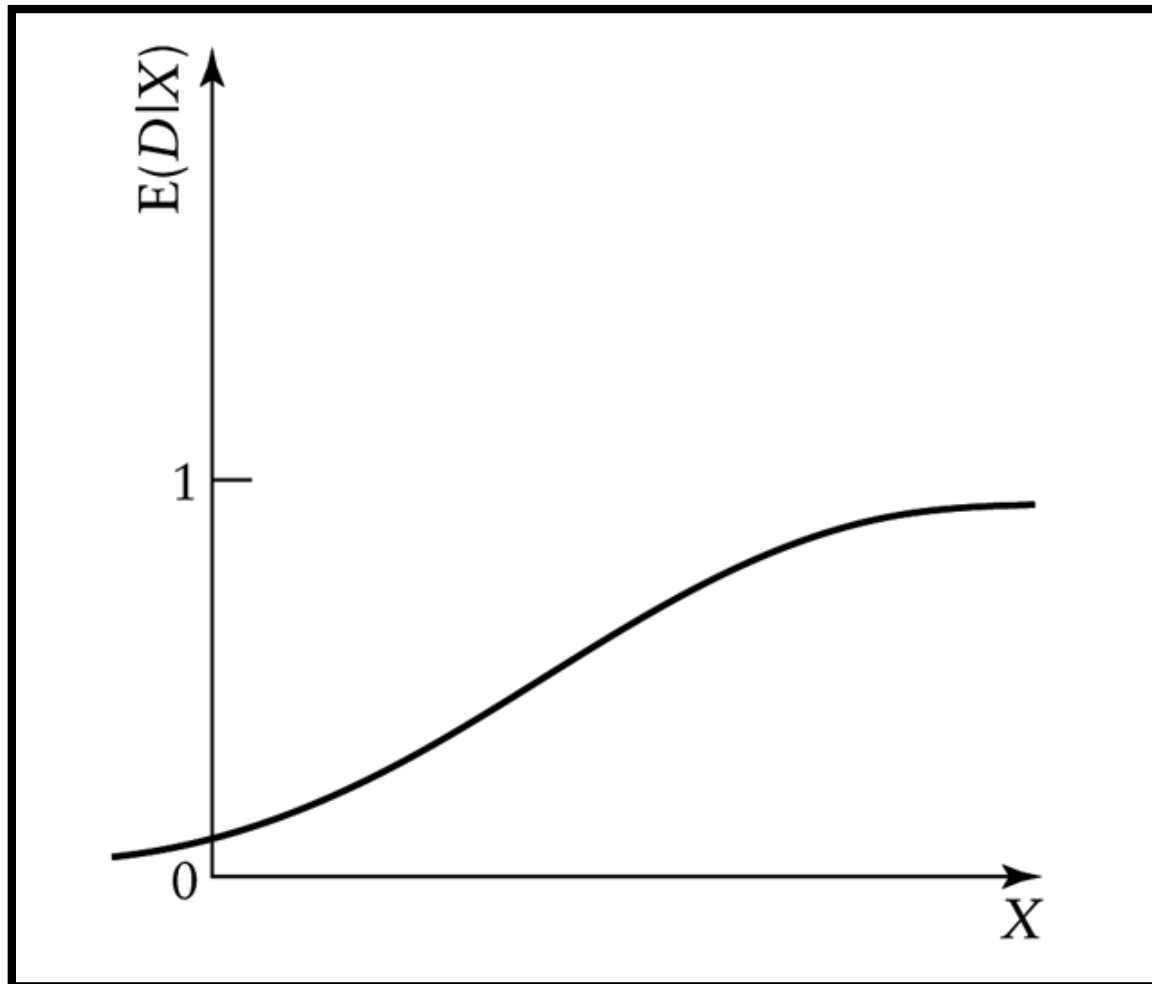
Probit/Logit моделі

- На практиці використовуються ДВА таких транслятори:
 - *probit*
 - *logit*
- Різниці між ними дуже незначна.

Передумови

- Значення коефіцієнта регресії може змінювати ймовірність по-різному.
- Якщо якась команда дуже-дуже ймовірно виграє або дуже-дуже ймовірно програє, маленька зміна котирування має незначний вплив.
- Якщо команда має шанси виграти 50/50, то незначна зміна котирувань може призвести до значних змін у ймовірності.

Графік ймовірності перемоги

Структура Probit/Logit моделей

У *Probit* і *Logit* моделей однакова структура.

- Розрахувати допоміжну змінну Z за допомогою лінійної регресії. Z може приймати значення від $-\infty$ до $+\infty$.
- Використати нелінійну трансформацію Z в ймовірність між 0 and 1.
- Чим вище значення $E(Z)$, тим більш ймовірною є перемога команди.

Допоміжна змінна

- Допоміжна змінна Z – це лінійна функція незалежних змінних:

- $Z = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_K X_{Ki} + \varepsilon_i$
- Наша мета – оцінити ці коефіцієнти β_i .
- Ще більш важливим оцінити $E(Z)$:

$$E(Z) = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_K X_{Ki}$$

Різниця між Probit/Logit моделями

Ймовірність Y – це нелінійна функція від $E(Z)$.

- *probit* модель використовує кумулятивну функцію щільності стандартного нормального розподілу.
- *logit* модель використовує кумулятивну функцію щільності логістичного розподілу.

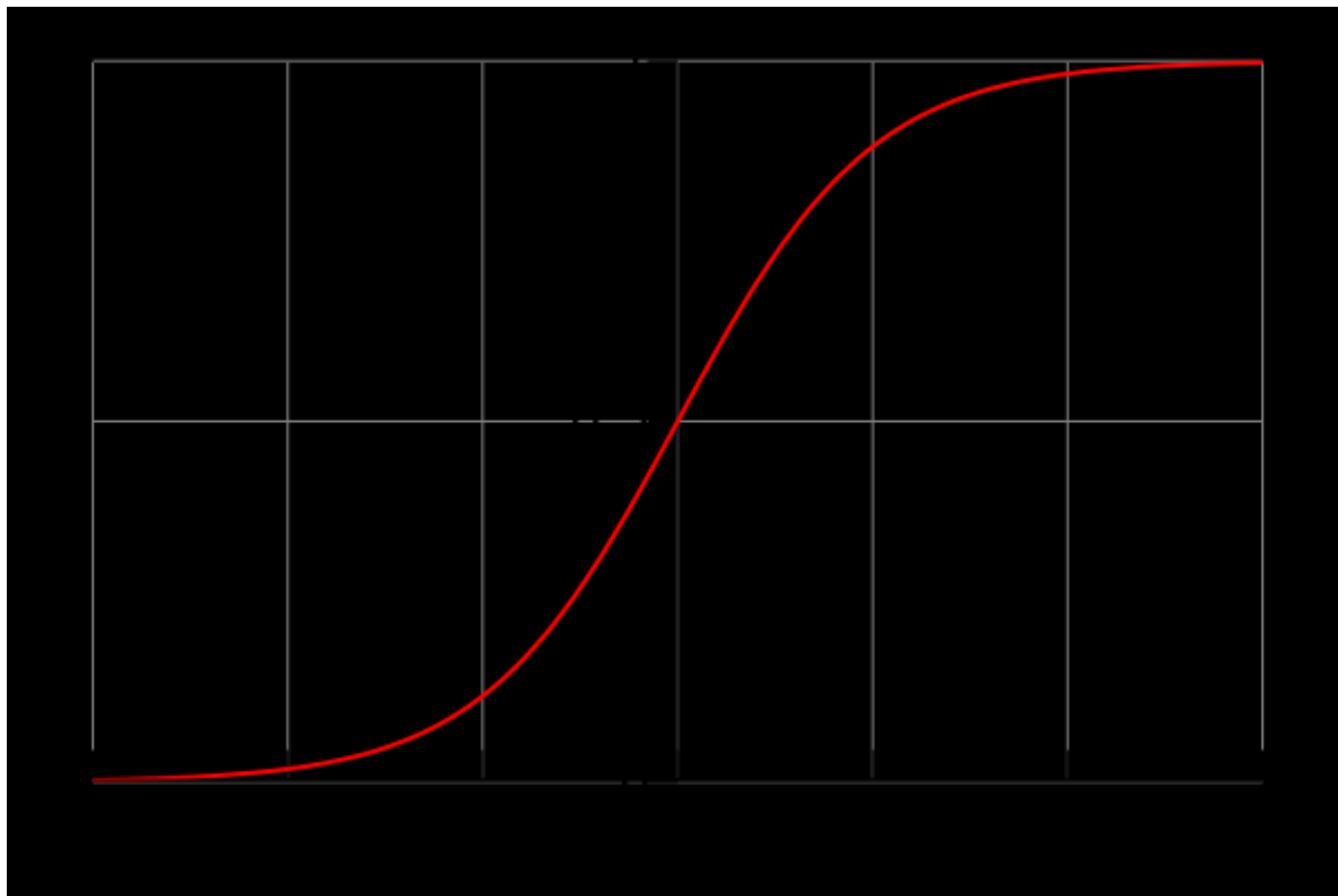
Logit модель

- Розраховує ймовірності за функції:

$$Y_i = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 X_i)}}$$

- Чому дорівнює Y_i при:
 - $X_i = +\infty$
 - $X_i = -\infty$?

Сигмовидна крива

Ймовірність

- Формула

$$P_i = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 X_i)}} = \frac{1}{1 + e^{-Z_i}} = \frac{e^Z}{1 + e^Z}$$

- де

$$Z_i = \beta_0 + \beta_1 X_i$$

Логарифм відношення шансів

- logit модель можна представити так:

$$L_i = \ln \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = Z_i = \beta_0 + \beta_1 X_i$$

- Ця модель дає можливість інтерпретувати вплив зміни коефіцієнтів на шанси перемоги. е

Оцінка моделі

- Модель оцінюється методом максимальної правдоподібності
- Значимість коефіцієнтів здійснюється за допомогою *z-statistics*
- Для аналізу якості моделі застосовується *Pseudo R²*
- Для перевірки адекватності моделі застосовується *Likelihood Ratio test (LR)*, який має χ^2 -розподіл з k степенями свободи

Кумулятивна функція щільності для нормального розподілу

- Функція щільності:

$$f(X) = \frac{1}{\sqrt{2\sigma^2\pi}} e^{-\left(\frac{(X-\mu)^2}{2\sigma^2}\right)}$$

- Кумулятивна функція щільності:

$$F(X) = \int_{-\infty}^{X_0} \frac{1}{\sqrt{2\sigma^2\pi}} e^{-\left(\frac{(X-\mu)^2}{2\sigma^2}\right)}$$

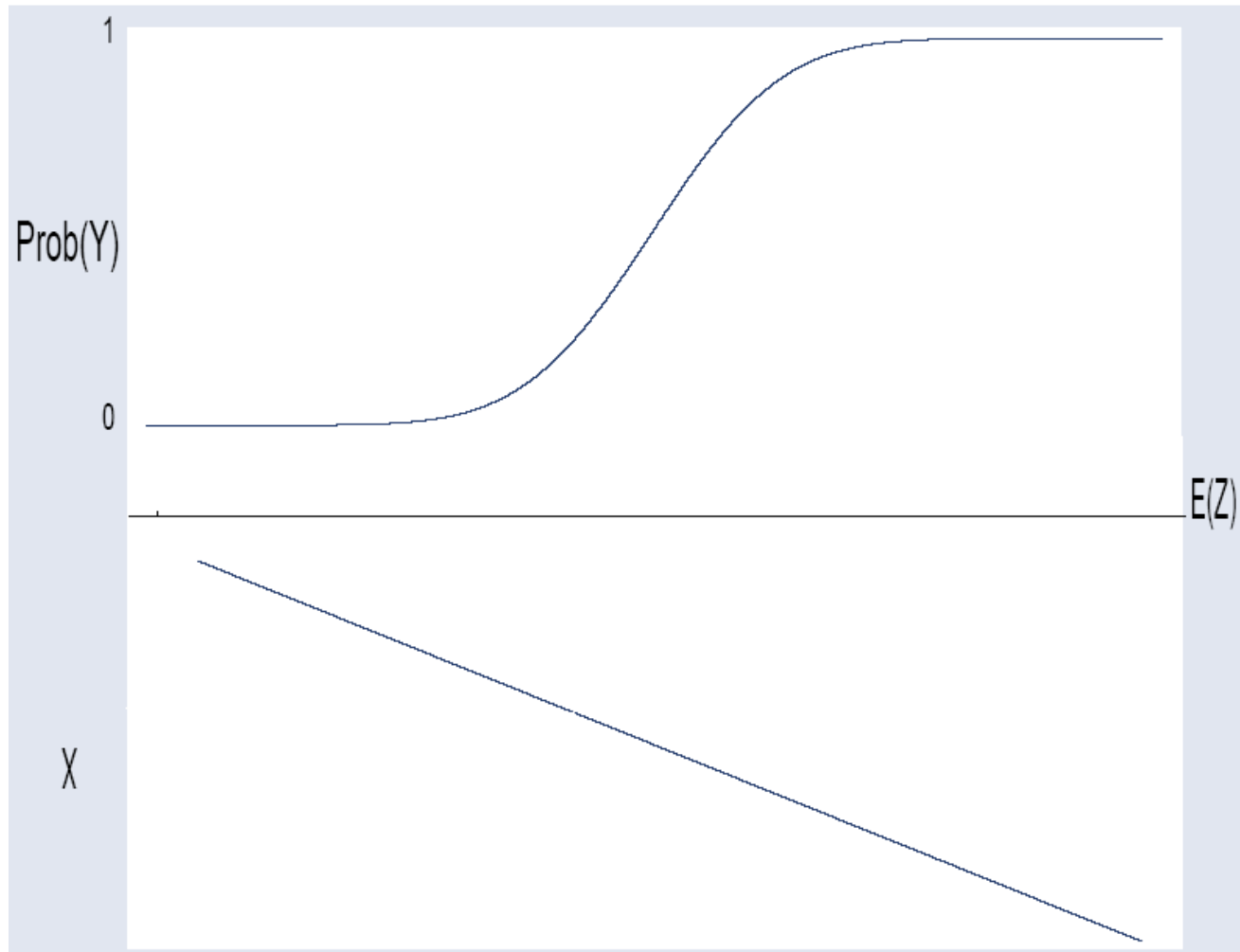
Оцінка probit

- Метод максимальної правдоподібності
- Якість моделі - Pseudo R²
- Адекватність моделі - LR ratio з k степенями свободи

Припущення моделей

- Всі Y знаходяться у множині $\{0,1\}$
- Вони статистично незалежні
- Немає мультиколінеарності

Графік

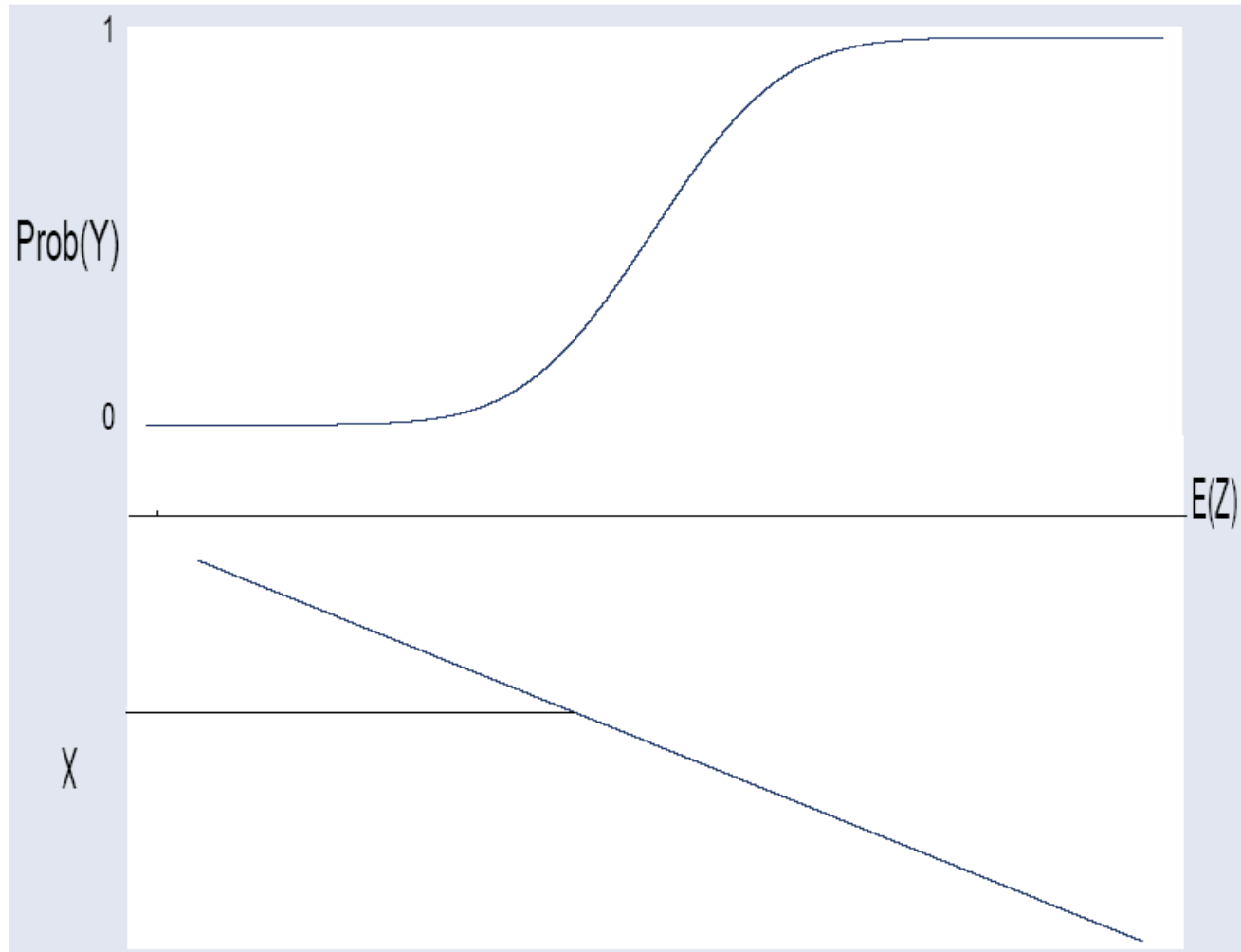

Прогноз – 1

- Для прогнозу ймовірності $\text{Prob}(Y)$ для заданого значення X спочатку обраховується Z за допомогою регресії:

$$E(Z) = \hat{Z}_i = \beta_0 + \beta_1 \hat{X}_i$$

Графік-прогноз – 1

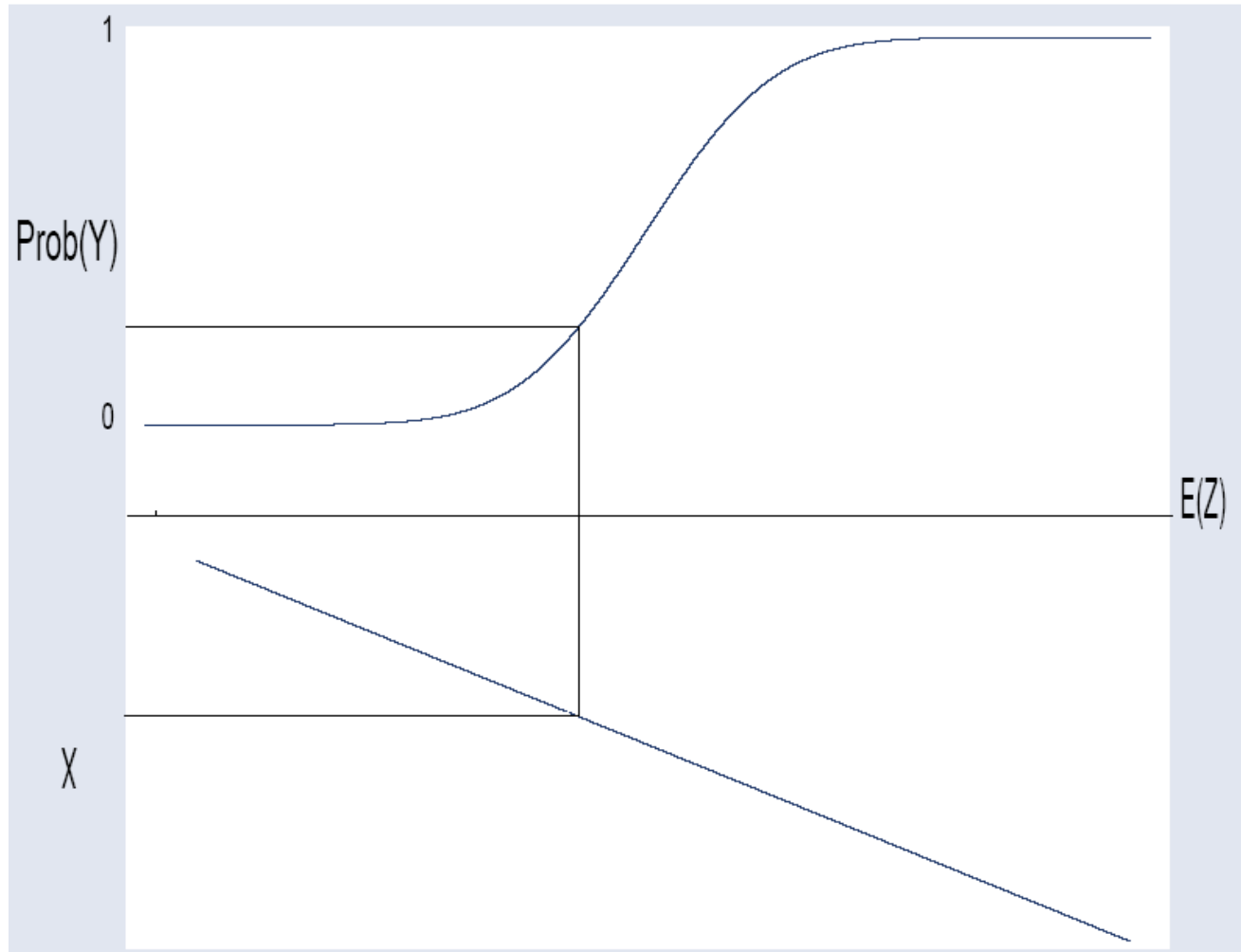

Прогноз – 2

- Потім використовуємо нелінійну функцію для трансформації Z у $\text{Prob}(Y)$:

$$\widehat{\text{Prob}(Y)} = F(\hat{Z})$$

Графік-прогноз – 2

° **3. Оцінка та аналіз
PROBIT/LOGIT
моделей**

Оцінка Probit/Logit моделей – 1

**Здійснюється за допомогою методу
максимальної правдоподібності.**

Оцінка Probit/Logit моделей – 2

Необхідно зазначити такі елементи:

- Залежна фіктивна змінна (результат i -ї гри команди (1 – виграш, 0 – програш))
- Пояснювальну незалежну змінну (рівень котирувань на i -й матч)
- Яку нелінійну функцію використовувати як транслятор (logit чи probit)

Оцінка Probit/Logit моделей – 3

- Комп'ютер розраховує коефіцієнти β_i
- Аналітик їх аналізує та інтерпретує.

Приклад

Dependent Variable: WIN

Method: ML - Binary Logit (Quadratic hill climbing)

Time: 17:21

Sample: 1 644

Included observations: 644

Convergence achieved after 3 iterations

Covariance matrix computed using second derivatives

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	6.55E-17	0.082525	7.94E-16	1.0000
SPREAD	-0.109814	0.015211	-7.219175	0.0000
Mean dependent var	0.500000	S.D. dependent var		0.500389
S.E. of regression	0.477754	Akaike info criterion		1.301076
Sum squared resid	146.5357	Schwarz criterion		1.314951
Log likelihood	-416.9466	Hannan-Quinn criter.		1.306460
Restr. log likelihood	-446.3868	Avg. log likelihood		-0.647433
LR statistic (1 df)	58.88031	McFadden R-squared		0.065952
Probability(LR stat)	1.68E-14			
Obs with Dep = 0	322	Total obs		644
Obs with Dep = 1	322			

Аналіз Probit/Logit моделей

- Оцінка коефіцієнта дорівнює -0.1098
- Збільшення на 1 котирувань зменшує $E(Z)$ на 0.1098 .
- Як інтерпретувати нахил dZ/dX ?

Аналіз статистичної значимості

Для аналізу нахилу dZ/dX використовуються z-статистики аналогічно до t-статистик у МНК.

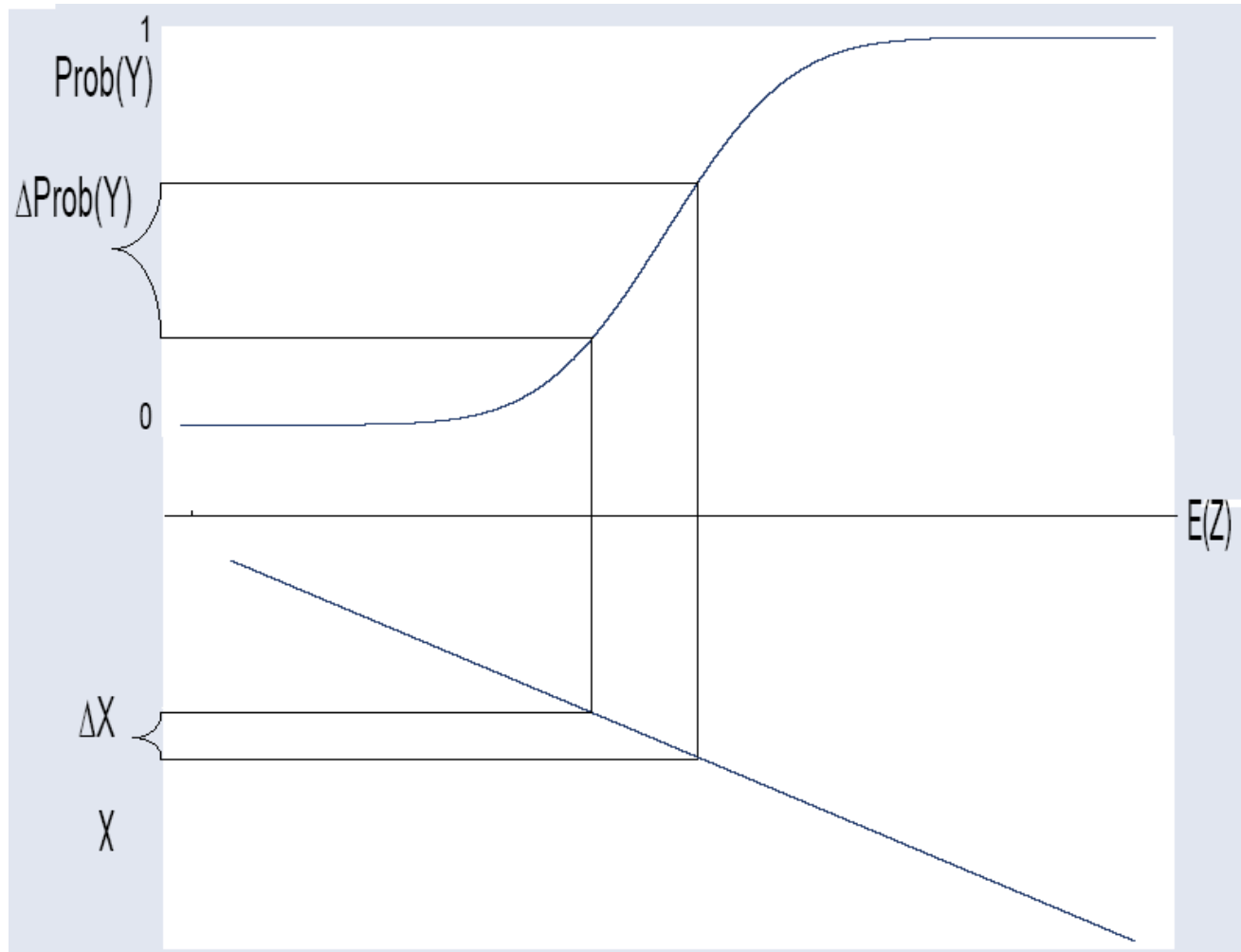
Аналіз знаків

- Якщо $dZ/dX > 0$, то $d\text{Prob}(Y)/dX > 0$.
- z-statistic = -7.22, перевищуючи 5% критичне значення 1.96. Змінна котирувань статистично значима для моделі.
- Коефіцієнт від'ємний. Більше значення котирувань призводить до нижчих шансів на перемогу команди.

Підхід оцінки величини зміни впливу

Спрогнозувати $\text{Prob}(Y)$ для різних значень X , розрахувати зміну ймовірності.

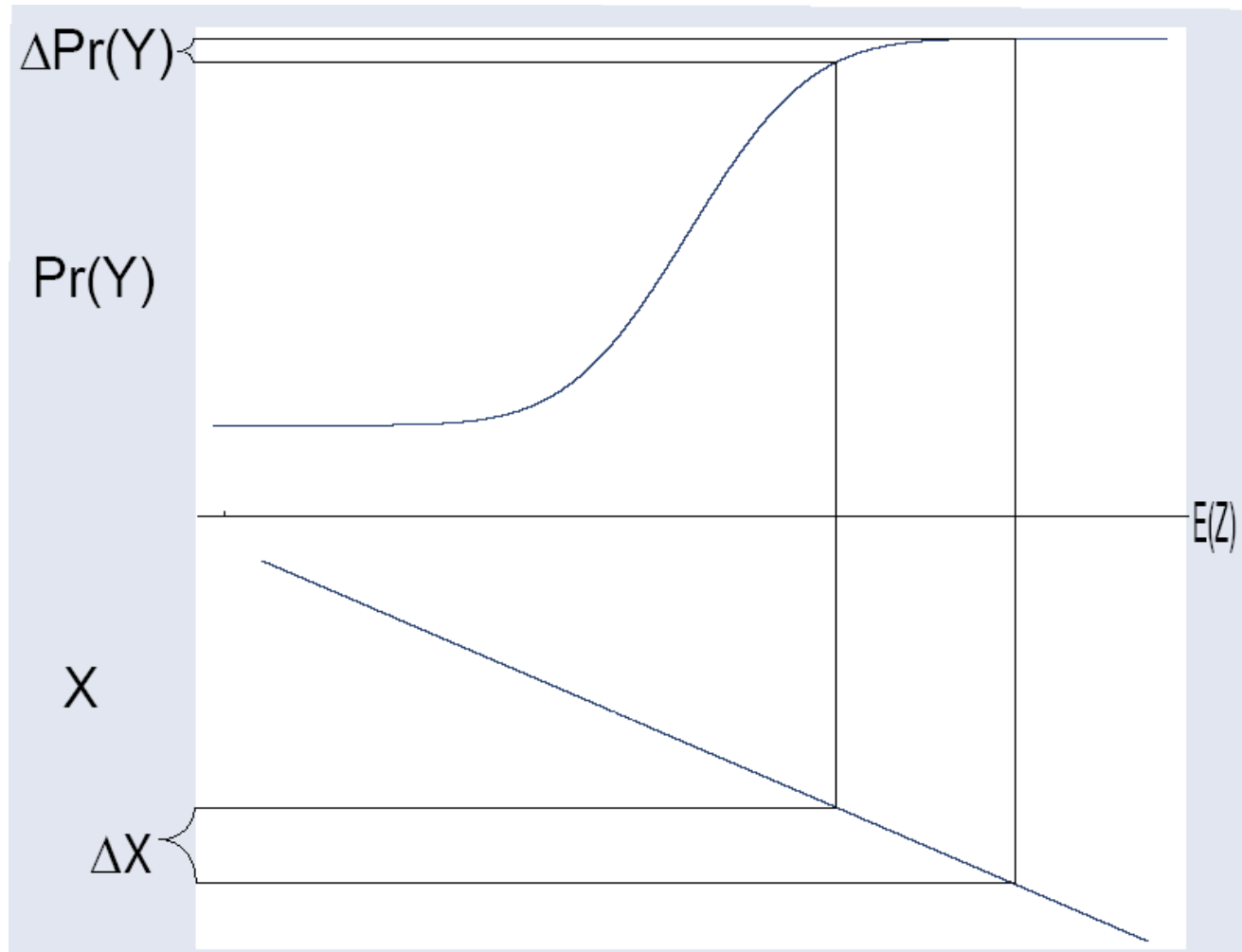
Підхід - 2

Але...

- Ефект зміни X на 1 сильно міняється, залежачи від початкового значення $E(Z)$.
- $E(Z)$ залежить від значень всіх незалежних змінних.

Підхід - 2

Приклад - 1

- Розглянемо зміну на 1, якщо $SPREAD = 5.88$, причому за умови, що інші змінні не є релевантними.

Приклад – 2

- Крок 1: Розраховуємо $E(Z)$ для $X = 5.88$ та $X = 6.88$, використовуючи відповідну регресійну функцію.
- Крок 2: Підставляємо $E(Z)$ у формулу логістичної функції щільності (logit).

Приклад - регресія

Dependent Variable: WIN

Method: ML - Binary Logit (Quadratic hill climbing)

Time: 17:21

Sample: 1 644

Included observations: 644

Convergence achieved after 3 iterations

Covariance matrix computed using second derivatives

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	6.55E-17	0.082525	7.94E-16	1.0000
SPREAD	-0.109814	0.015211	-7.219175	0.0000
Mean dependent var	0.500000	S.D. dependent var		0.500389
S.E. of regression	0.477754	Akaike info criterion		1.301076
Sum squared resid	146.5357	Schwarz criterion		1.314951
Log likelihood	-416.9466	Hannan-Quinn criter.		1.306460
Restr. log likelihood	-446.3868	Avg. log likelihood		-0.647433
LR statistic (1 df)	58.88031	McFadden R-squared		0.065952
Probability(LR stat)	1.68E-14			
Obs with Dep = 0	322	Total obs		644
Obs with Dep = 1	322			

Приклад – 3

$$Z(5.88) = 0 - 0.1098 \cdot 5.88 = 0.6456$$

$$Z(6.88) = 0 - 0.1098 \cdot 6.88 = 0.7554$$

$$F(\hat{Z}) = \frac{\exp(\hat{Z})}{1 + \exp(\hat{Z})}$$

$$F(0.7554) - F(0.6456) = 3.20 - 3.44 = -0.024.$$

Приклад – 4

- Зміна котирувань з 5.88 до 6.88 призводить до зниження шансів на виграш на 2.4%.
- А ось зміна котирувань з 8.88 до 9.88 дає зменшення лише на 2.1%.

4. **Аналіз шоків**
PROBIT/LOGIT

Припущення для Y

Y_i визначається змінною Z .

$$Z_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \dots + \beta_K X_{Ki} + \varepsilon_i$$

$$Y_i = 1 \text{ якщо } Z_i > 0$$

$$Y_i = 0 \text{ якщо } Z_i \leq 0$$

Припущення для залишків

- Ми знаємо розподіл ε_i .
- У probit моделі залишки ε_i мають стандартний нормальний розподіл.
- У logit моделі залишки ε_i мають логістичний розподіл.

Шоки – 1

- Оскільки ми знаємо розподіл залишків ε_i , то можемо розрахувати ймовірність того, що конкретне спостереження отримає шок, який змусить перейти від додатного значення $Z > 0$ до від'ємного ($Z < 0$).

Шоки – 2

- Розраховуємо

$$E(Z_i) = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \dots + \beta_K X_{Ki}$$

- Визначаємо області, для яких

$$E(Z_i) + \varepsilon_i < 0 \text{ or } E(Z_i) + \varepsilon_i > 0$$

- Використовуючи розподіл ε_i , рахуємо ймовірність попадання ε_i до кожної області.

Приклад – 1

Нехай $E(Z_i) = 1$

Якщо $\varepsilon_i > -1$, то $E(Z_i) + \varepsilon_i > 0$

Якщо $E(Z_i) + \varepsilon_i > 0$, то $Y_i = 1$

Якою буде $Prob(\varepsilon_i > -1)$

для стандартного

нормального розподілу?

Приклад – 2

- $\text{Prob}(\varepsilon_i > -1) \approx 0.83$
- Якщо $Z_i = 1$, то з імовірністю 83% $Y = 1$.

Приклад – 3

- Нехай оцінюємо знову probit модель та $E(Z_i) = -2$. Для яких значень ε_i буде $Z_i > 0$ (тобто $Y = 1$)?
- Якщо $\varepsilon_i > 2$, $Z_i > 0$ (то $Y = 1$).
- Для стандартного нормального розподілу $\text{Prob}(\varepsilon_i > 2) \approx 0.025$.
Ймовірність виграшу лише 2.5%.

Загальний розв'язок – 1

Нехай ε_i має кумулятивну функцію щільності F

Тобто $Prob(\varepsilon_i < a) = F(a)$

$Prob(\varepsilon_i > a) = 1 - F(a)$

Якщо F симетрична, то $1 - F(a) = F(-a)$

Загальний розв'язок – 2

$$Prob(Y_i = 1)$$

$$= Prob(\varepsilon_i > -E(Z_i))$$

$$= Prob(\varepsilon_i > -\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= 1 - Prob(\varepsilon_i < -\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= 1 - F(-\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= F(\hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_{1i} + \dots + \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

(для симетричних розподілів)

ОГЛЯД

Основна мета

- Оцінити ймовірність настання певної події.
- Розглядаємо лінійну ймовірнісну модель, у якій залежною змінною є бінарна змінна.

Проблеми з LPM

- Похибки не розподілені нормально
- Похибки гетероскедастичні
- Прогнозні значення залежної змінної можуть бути за межами 0 та 1.

Вимоги

- Лінійна регресія теоретично дає прогнози від $-\infty$ до $+\infty$.
- Ймовірності мають бути між 0 та 1.
- Лінійна ймовірнісна модель не зможе гарантувати адекватні прогнози.
- Probit або Logit

Транслятор

Необхідно розробити транслятор, який:

- При наближенні прогнозу до $-\infty$ ймовірність має наближатися до 0.
- При наближенні прогнозу до $+\infty$ ймовірність має наближатися до 1.
- Не існує ймовірностей менших 0 та більших 1.

Model

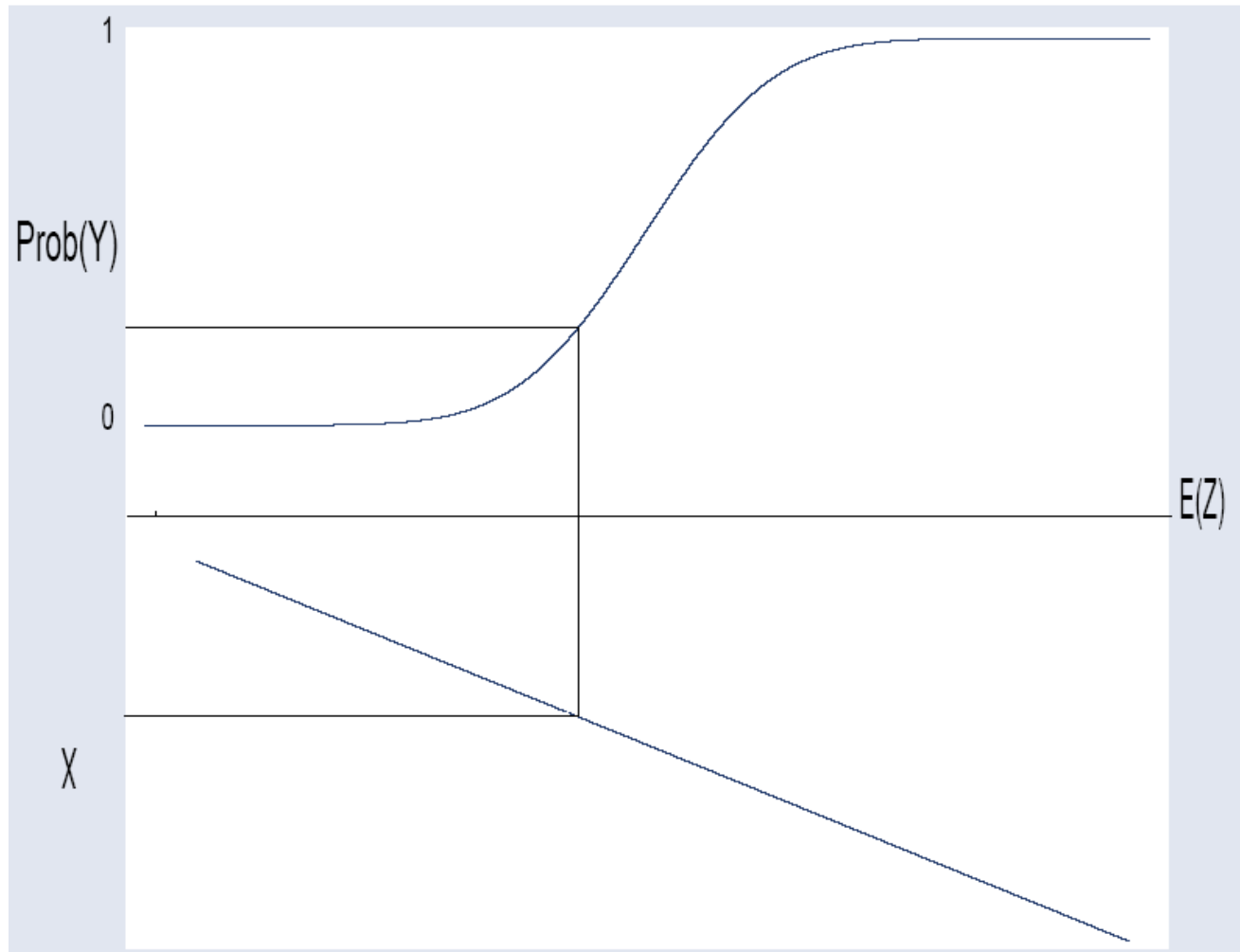
- Для прогнозу $\text{Prob}(Y)$ для певного X , розраховуємо Z за допомогою регресії :

$$E(Z) = \hat{Z}_i = \beta_0 + \beta_1 \hat{X}_i$$

- Потім використовуємо нелінійну функцію для трансформації Z у $\text{Prob}(Y)$:

$$\widehat{\text{Prob}(Y)} = F(\hat{Z})$$

Графік прогнозу

Припущення для Y

Y_i визначається змінною Z .

$$Z_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \dots + \beta_K X_{Ki} + \varepsilon_i$$

$$Y_i = 1 \text{ якщо } Z_i > 0$$

$$Y_i = 0 \text{ якщо } Z_i \leq 0$$

Припущення для залишків

- Ми знаємо розподіл ε_i .
- У probit моделі залишки ε_i мають стандартний нормальний розподіл.
- У logit моделі залишки ε_i мають логістичний розподіл.

Загальний розв'язок

$$Prob(Y_i = 1)$$

$$= Prob(\varepsilon_i > -E(Z_i))$$

$$= Prob(\varepsilon_i > -\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= 1 - Prob(\varepsilon_i < -\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= 1 - F(-\hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 X_{1i} - \dots - \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

$$= F(\hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_{1i} + \dots + \hat{\beta}_K X_{Ki})$$

(для симетричних розподілів)

ПИТАННЯ?

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!